

B B

BANDIRMA
BİLSEM

ÖZEL YETENEKLİ BİREYLERİN EĞİTİMİ

ÖZEL YETENEKLİ ÇOCUKLAR İÇİN EĞİTİM MODELLERİ

- Özel eğitim kapsamı içinde ele alınması tartışmalı
özel yetenekliler için son yıllarda bir çok ölkede
eğitimleri konusunda önemli adımlar atılmış
bulunmaktadır.

- Bu ocuklara normal çocuklara uygulanandan farklı eğitim uygulamak, yeni yaklaşımlar bulmak için harcanacak çaba genel eğitime katkıda bulunacak ve genel eğitimin niteliğini artıracaktır.
- Konuya bu varsayımlar doğrultusunda bakıldığında göz önünde bulundurulması gereken  gerçek karşımıza çıkmaktadır.

1. Özel Yeteneklilerin Tespiti:

Özel yetenekli çocukları arayıp, tarayarak bulmak gerekmektedir. Çünkü bu çocukların çoğu kendiliğinden ortaya çıkmazlar. Belirlenmezseleer büyük yığınlar içinde yok olup giderler.

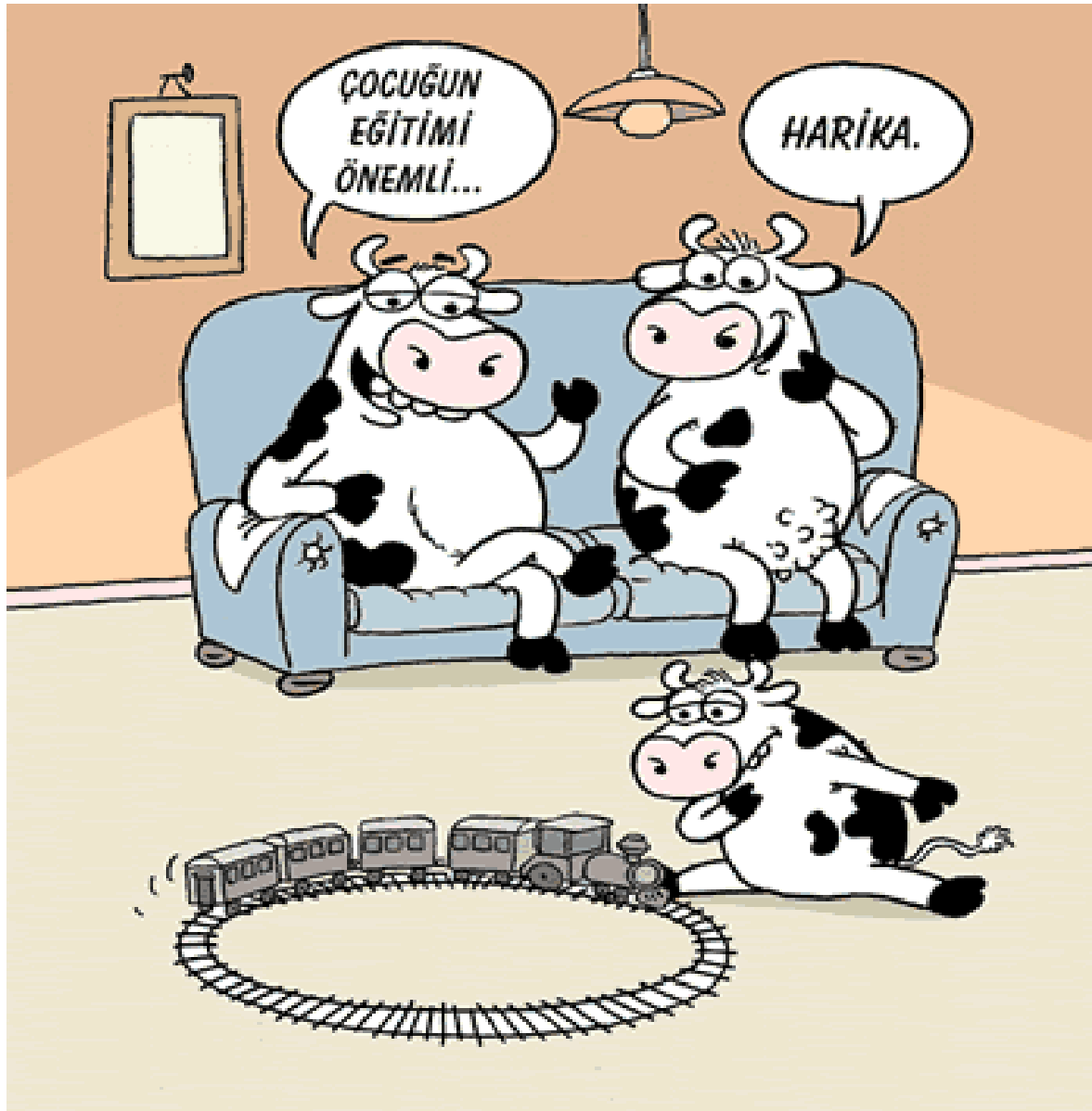
2. Özel Yeteneklilerin Eğitimi:

Taranıp bulunan Özel yetenekli çocukların, özel eğitim önlemleriyle en iyi biçimde gelişmelerini sağlamak gerekmektedir. Bu yönüyle olağan programların yaratabileceği sorunlara daha önce değinilmişti.

3. Özel Yeteneklilerin Sosyal Uyumunu:

Özel yetenekli çocukların kısa sürede hayata hazırlanmalarını sağlayarak, uzun süre verimli biçimde topluma katkıda bulunmalarını gerçekleştirme eğitimin öncelikleri arasındadır.

- Özel yetenekli çocuklar için geliştirilmiş olan eğitim önlemlerinin yarar ve sakıncalarının bilinmesi Türkiye'deki uygulamalar için önem taşımaktadır.
- Özel yetenekli çocuklara yönelik uygulanan eğitim modelleri **AYRI EĞİTİM** ve **BİRLİKTE EĞİTİM** olmak üzere iki ana gruba ayrılmaktadır:

Ayrı Eğitim: Özel yetenekli çocuklar için, özel olarak düzenlenmiş eğitim ortamlarında, özel olarak yetiştirilmiş öğretmenlerle, özel olarak geliştirilmiş programların homojen gruplara uygulandığı eğitim uygulamalarıdır.

Birlikte Eğitim: Özel yetenekli çocukları akran gruplarından ayırmadan aynı eğitim ortamında destek hizmetlerinin ve programların sunulduğu eğitim ortamlarıdır.

**ÖZEL YETENEKLİ
ÇOCUKLAR İÇİN
AYRI EĞİTİM
MODELİ**

- Bu uygulamada özel yetenekli çocuklar belirli özellik ve düzey yakınlıklarına göre gruplanmakta, bu grubun özelliklerine ve gereksinmelerine göre özel eğitim programları geliştirilmekte ve bu programlar çeşitli eğitsel düzenlemeler içerisinde uygulanmaktadır.

ÖZEL OKUL

Özel yetenekli çocukların belirli özel amaçlı okullarda toplanıp eğitilmesine verilen addır. Türkiye'de Fen Liseleri, Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri, İnanç Vakfı Lisesi(TEVİTÖL) bu biçimde örgütlenmiş olan kurumlardır. Tarihsel gelişim açısından ilk örnek ise Osmanlı'da Enderun Mektebi'dir.

**ÖZEL YETENEKLİ
ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİ İÇİN
ÖZEL OKUL
PROGRAMLARININ
YARARLARI**

ÖZEL OKUL YARARLARI

- Programdaki bütün çocuklar homojen bir grup oluşturduğu için en üst düzeyde öğrencilerin birbirlerini desteklemelerini ve yarışmalarını sağlar.

ÖZEL OKUL YARARLARI

- Tek başına olma duygusunu azaltır.

- Eğitsel gereksinmelerini karşılayacak, özel geliştirilmiş programlar kullanılır.

ÖZEL OKUL YARARLARI

- Çeşitli alanlarda genişlemesine ve derinliğine öğrenme gereksinmelerini karşılayacak özel donanımlara olanak sağlar.

ÖZEL OKUL YARARLARI

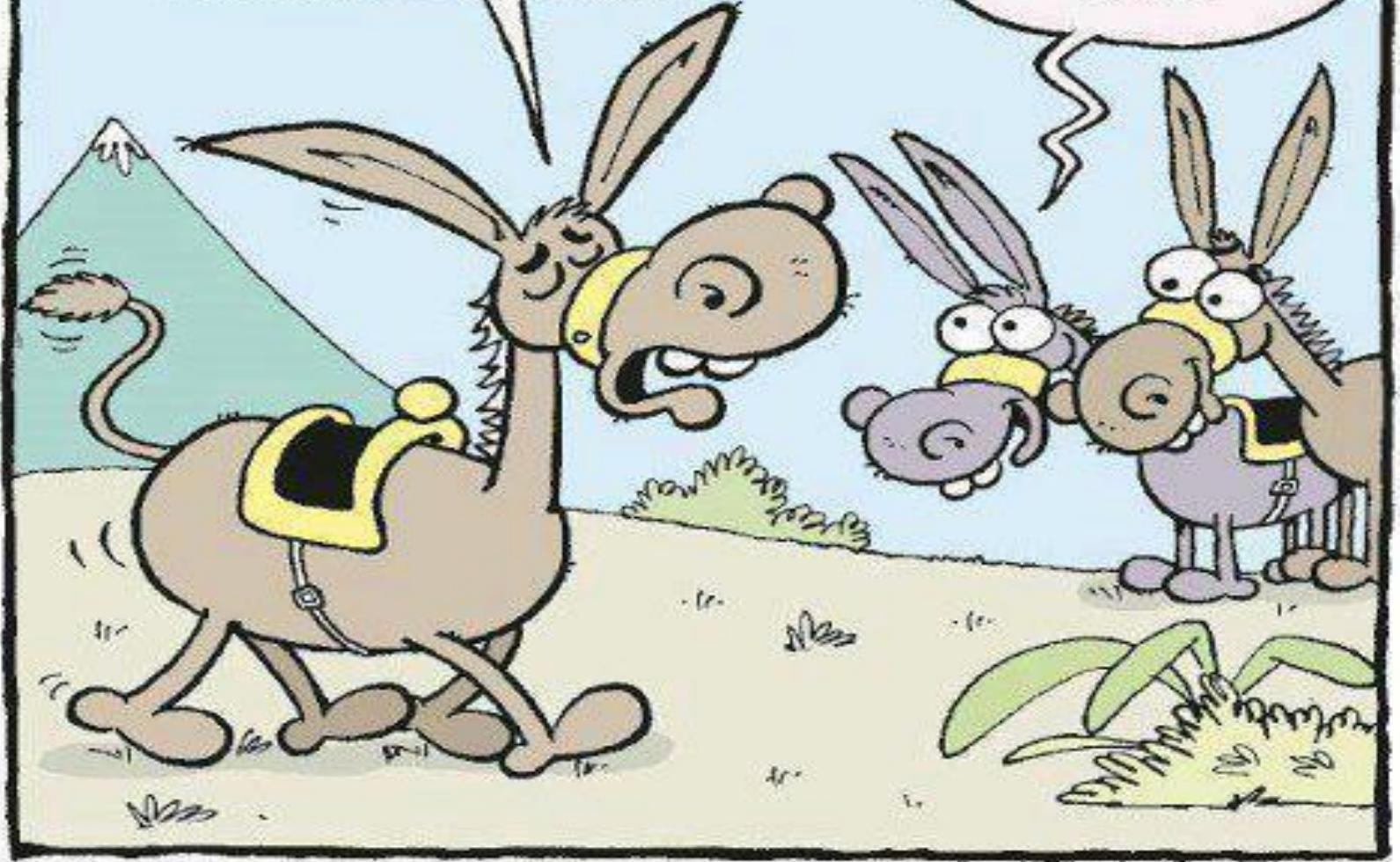
- Özel yetenekli çocukların eğitimi, özel olarak seçilmiş ve yetiştirilmiş öğretmenlerle sağlanır.

ÖZEL OKUL YARARLARI

- Çocukların yetenekleri yönünde ve düzeyinde gelişimlere yer verilir.
- Kırsal bölgelerde olanlar için daha iyi eğitim ortamı sağlanabilir.

HAV! HAV! HAV!.. HAVF!
Ü.. ÜÜ.. RÜÜ.. ÜÜÜÜÜ!..
MÖÖÖÖÖ!.. MİYAAVV..

YURT
DIŞINDA EĞİTİM
GÖRMÜŞ, DÖRT DİL
BİLİYÖ.

**ÖZEL YETENEKLİ
ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİ İÇİN
ÖZEL OKUL
PROGRAMLARININ
SAKINCALARI**

ÖZEL OKUL SAKINICALARI

- Özel yetenekli çocukların, diğer çocuklarla etkileşimde bulunmalarını önleyeceği için, toplumla bütünleşmemelerini ve bencil olmalarını sağlar.
- Liderlik özelliklerinin gelişimini engeller.

- Çocukları çok erken yaşta uzmanlık alanlarına yönlendirmesi, daha sonra başka alanlara kaymalarını engelleyebilir.

ÖZEL OKUL SAKINCALARI

- Çocukların birçok üstün özelliklerinin toplum için işlevsel hale gelmesini engelleyebilir.
- Tüm önlemler içerisinde en pahalı olanıdır.

ÖZEL OKUL SAKINICALARI

- Burada belirtilen ve belirtilmeyen bir çok sakıncaları nedeniyle özel okullarda özel yeteneklilerin eğitimi artık gelişmiş ülkelerde öğrencinin düzeyi akranlarından çok üstün olmadığı yani **deha düzeyinde olmadığı takdirde tercih edilmemektedir.**

okullarda yapılması gereken ve yapılmayan tek şey, çocuklara sorgulamayı öğretmektir.

**ÖZEL YETENEKLİ
ÇOCUKLAR İÇİN
BİRLİKTE EĞİTİM
MODELİ**

- Özel yetenekli ve yaratıcı çocukların akranlarıyla aynı eğitim ortamında, birlikte (kaynaştırma) eğitimlerini kapsayan bu uygulamalarında değişik biçimleri bulunmaktadır.
- Başlıca uygulama biçimleri: **Hızlandırma ve Zenginleştirmedir.**

HIZLANDIRMA

- Bu eğitim modeli özel yetenekli çocuklara uygulanacak olan eğitimin sunuluş biçimiyle ilgili bir yaklaşımdır. İki farklı uygulaması bulunmaktadır:

Hızlandırma Yöntemleri

1. OKULA ERKEN BAŞLATMA

- Özel yetenekli olduğu erken yaşlarda ortaya çıkan çocukların takvim yaşına bakılmaksızın okula başlama yaşından bir ya da iki yıl erken başlatılması biçimindeki uygulamadır. Bir çok ülkede bu uygulama yapılmaktadır.

Hızlandırma Yöntemleri

- Savunucularına göre erken gelişmiş çocuğun okula alınmaması onun gelişimine engel olmaktadır. Ancak, ilk bakışta kabul edilebilir bir görüş gibi görünse de, çocuğun okula başladığı zamanki bedensel, toplumsal ve duygusal gelişimi dikkate alınmadan yapılırsa bir çok sorunun ortaya çıkmasına neden olabilir.

Hızlandırma Yöntemleri

- Okuldan hoşlanmama, duygusal ve toplumsal açıdan iletişim kurma zorlukları, küçük kaslarda bozulma, bedensel etkinliklerde yeterince gelişemediği için ortaya çıkan başarısızlık sonucu kendine güvensizlik gibi durumlar bunlardan bazılarıdır.

2. SINIF ATLATMA

- Çocuk okula başladıktan sonra, okul başarısına, uzman görüşlerine ve psikometrik ölçüm sonuçlarına göre, öğrenim ve zekâ düzeylerine uygun bir ya da iki üst sınıfa atlatılarak yapılan bir uygulamadır.

Hızlandırma Yöntemleri

Sınıf Atlama Devam....

- Bu yöntemle çocuğun öğrenme hızına uygun bir hızlandırma yapılarak akademik gelişmesi sağlanabilir.
- Bu uygulamanın en sakıncalı yanı, çocuğun sadece zihinsel gelişimini, düzeyini ve bilgisini dikkate alarak onu kendi akranlarından ayırıp yaşça daha büyüklerin, bedensel ve duygusal gelişim açısından farklı olanların yanında eğitmeye zorlamasıdır.

Hızlandırma Yöntemleri

Sınıf Atlama Devam....

- Bu yöntemle özel yetenekli bir çocuk, dört yıllık öğrenimi üç ya da daha az zamanda tamamlayabilir. Bu önlem özellikle Terman Araştırma Grubu'nda (Amerikalı psikolog) ve ondan sonra oldukça yaygın kullanılmaya başlanmış ancak yukarıda değinilen temel sakıncasından sonra ve özellikle ilköğretimde yapılan sınıf atlatmada öğrencilerin bilgileri arasındaki boşlukları doldurmada gösterdikleri başarısızlık nedeniyle sınırlandırılmıştır.

- Araştırma sonuçları bu uygulamanın ortaöğretimde ve özellikle üniversitede uygulanmasının söz konusu sakıncaları ortadan kaldıracabileceği ve iyi sonuçlar alınabileceğini belirtmektedirler. Bu uygulama, özel program, araç-gereç, personel ve mekan gerektirmediği için pahalı olmayan bir eğitim önlemi olarak değerlendirilmektedir.

ZENGİNLEŞTİRME

- Özel Yetenekli çocukların kendi akranları arasında ve normal *sınıflarda* tutularak programların gereksinmelerine yanıt verecek şekilde çeşitlendirilmesi ve zenginleştirilmesi yoluyla yapılan uygulamadır.

- GÜNÜMÜZDE, TÜRKİYE DIŐINDAKİ HEMEN HEMEN GELİŞMİŞ HER ÜLKEDEN EN YAYGIN BIŐİMDE UYGULANAN PROGRAM MODELİ **zenginleştirmedir.**

- Okullarda uygulanmakta olan ilgi kümesi çalışmaları buna olanak tanımakla birlikte, öğretmenlerin bu alanda yetiştirilmemiş olması, sınıf sayılarının kalabalık olması, uygulama olanağını kısıtlamaktadır.
- Bu eğitim uygulamasında alınması gereken bazı önlemler söz konusudur.

Zenginleştirme

Zenginleştirme Uygulamasında Alınacak Önlemler:

- Müfredata derinlemesine ve genişliğine eklemeler yapma.

- Bireyin gereksinimine göre müfredatı ilerletme, aşamalarını belirleme.

Zenginleştirme

- İlgı ve gereksinimlere göre materyalleri eşitlendirme.
- Yaratıcılık ve eleştirisel düşünmeyi, problem çözme, iletişim ve toplumsal becerileri geliştirme.

- Zenginleştirme, kişinin gelişimini sağlayacak renilmiş bilgilerin, gereksiz yineleme ya da konulardan yetenek düzeyinin altındaki konuları işlerken sıkılması yerine, bir seçenek olarak kullanılan bir uygulama biçimi olduğu da söylenebilir.

ZENGİNLEŞTİRME FAALİYETLERİNİN YARARLARI

Zenginleştirme Faaliyetlerinin Yararları

- Özel Yetenekli Çocukları normal akranlarından ayırmadan, birlikte eğitimlerine yer vermeden, **duygusal-sosyal** gelişimlerini teşvik eder.

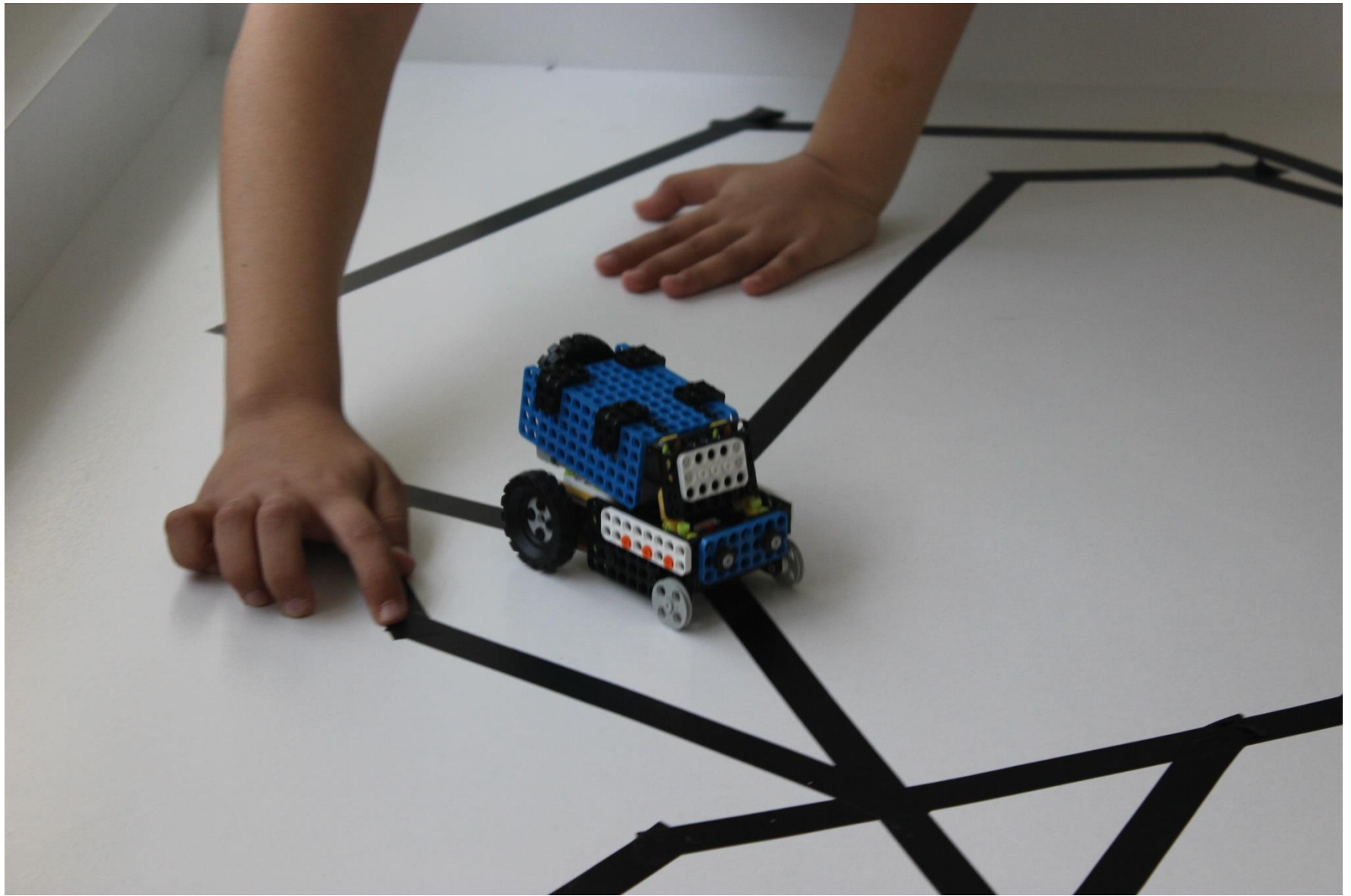
Zenginleştirme Faaliyetlerinin Yararları

- Özel Yetenekli Çocukların hem ileri oldukları alanlarda kendi hız, yeterlilik ve kapasitelerine göre gelişmelerini sağlarken, akranlarıyla diğer alanlarda birlikte olmalarını, etkileşimde bulunmalarını, birlikte öğrenme ve üretmelerine olanak sağlar.

Zenginleştirme Faaliyetlerinin Yararları

- Çocukları daha uyumlu ve esnek olmalarını olanaklı kılar.

- Tüm çocuklar bir arada eğitildiği için ebeveynlerce daha fazla destek görür.

ZENGİNLEŞTİRME FAALİYETLERİNİN AMAÇLARI

Zenginleştirme Faaliyetlerinin Amaçları

Yetileri tümüyle kullanabilmek,

Bilgi bazını genişletmek,

Algılamayı derinleştirmek,

Yeti düzeylerini yükseltmek,

Zenginleştirme Faaliyetlerinin Amaçları

Öğrenme motivasyonu sağlamak,

Arzu edilecek eğitim, düşünme ve paylaşma yöntemlerini aşılama,

Sorumluluğunu yükseltmek,

Yaratıcılığa şans vermektir.

**ZENGİNLEŞTİRME
FAALİYETLERİNDE
DİKKAT EDİLECEK
HUSUSLAR**

Çok çeşitli konulardan oluşmalı,

İçerik öğrenci seçimini ortaya çıkarıcı olmalıdır

Karmaşıklık düzeyi ileri konular seçilmeli,

Temel yeteneklerde yüksek başarıyı sağlayıcı olmalı,

Yaratıcı düşünme ve problem çözmeyi geliştirici olmalı,

Motivasyonu artırıcı olmalıdır.

Zenginleştirmede Dikkat Edilecek Hususlar

Zenginleştirme okuldaki bütün ğretim dalları ile ilgili olarak uygulanabilir.

Zenginleştirme alışmaları ileri özel yetenekli öğrencilerin ilgisini uyarabilecek nitelikte olmalı, mekanik, anlamsız tekrarlamalardan kaçınılmalıdır. Bununla, sınıf içinde işlenmekte olan konularla ilgili olarak bol sayıda tekrardan başka özelliği olmayan ev ödevleri, ders dışı çalışmalar kastedilmektedir.

Seçilecek zenginleştirme konuları, öğrencinin kendi başına inceleme, gözlem ve araştırma etkinlikleri yapabilmesine elverişli olmalıdır.

Seminer türü çalışmalar, küme tartışmalar, inceleme ve araştırma niteliğinde olan görevler, herhangi bir konuya da durumun değerlendirilmesi niteliğindeki çalışmalar verilmelidir.

İlkokul düzeyinde yabancı dil öğretimi sık sık uygulanmakta ve önerilmektedir. Bundan başka fen bilgisi, matematik, elektronik, güzel sanatlar ve benzeri alanlarda, öncelikle kendi çabaları ile çalışabileceklerin özel öğrenim üniteleri verilebilir.

Müze, fabrika ve çeşitli bilim ve teknoloji merkezlerine ziyaretler tertiplemek ve burada yeteneklerine uygun bir düzeyde gözlemler ve incelemeler yaptıırıp sınıfa raporlar getirmek de yararlı olur.

Zenginleştirme programının etkili ve yararlı olabilmesi için öğretici filmler, atlas, ansiklopedi, yerküre, sözlükler ve benzeri ders araçlarının el altında bulundurulması da önerilmektedir.

- Zenginleştirme yapılırken farklı yöntemler de kullanılmalıdır. Zenginleştirmede kullanılan teknik ve yöntemler, araştırma merkezi, programlı öğretim, etkileşimli materyal, bağımsız çalışma, bilgisayar, asistanlık, araştırma, ders, staj, çoklu zeka yöntemi ve proje tabanlı öğrenme gibi yöntemlerdir.

- Zenginleştirme, öğrencilerde araştırma, yaratıcılık ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlamakta ve öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duygusal gelişmelerini sağlamaktadır.
-

- Zenginleştirmenin yeri olmadığı gibi kesin bir zamanı da yoktur. Her zaman zenginleştirme yapılabilir ve hazırlanan program uygulanabilir. Sınıfta, teneffüslerde, ders aralarında, okuldan sonra, hafta sonu ve yaz tatilinde de zenginleştirme programı yapılabileceği belirtilmektedir.

Bu bölümde,
Özel Yetenekli Bireylerin Eğitimi
konusunu değerlendirdik.

Dinlediğiniz İçin Teşekkürler... 😊
